

... Dövlətçilik tariximizə qara hərflərlə yazılan 4 iyun 1993-cü il Gəncə hadisələrinin hər il yada salınması təsadüfi deyil. Müstəqilliyimizin təhlükə altında olduğu, mürəkkəb siyasi hadisələrin davam etdiyi həmin günlərdə Azərbaycan xalqı çətin sınaq qarşısında idi. "Tarix unudulmayan yaddaş, zaman ən ədalətli hakimdir" deyiminə əsaslanaraq o təlatümlü dövrdə baş verən hadisələri xalqa, dövlətə xeyanət adlandıran Prezident İlah Əliyevin "1992-ci ilin yay aylarından 1993-cü ilin iyun ayına qədərki dövr bəhəşçilik, rüsvayçılıq, fəlakət dövrü idi."

Hakimiyyəti qanunsuz olaraq zəbt etmiş AXC-Müsavət qruplaşması ölkəmizi uçuruma aparırdı. Kəlbəcər rayonunun 1993-cü ilin aprel ayında işğal altına düşməsindən sonra Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında coğrafi əlaqə yaranırdı. Azərbaycanın daxilində gedən proseslər ölkəmizi çökürdü. İqtisadi böhran yaşanırdı, sənaye demək olar ki, iflic vəziyyətə düşmüşdü. O vaxtkı hakimiyyət ancaq öz maraqlarını təmin etmək üçün çalışırdı. O vaxt korrupsiya, rüsvətçilik son həddə çatmışdı. Ölkəmizdə qanunsuz silahlı birləşmələr meydana oxuyurdu. Bakının küçələrində əliləşlən adamlar dəstə-dəstə gəzirdi, insanlar incidirdi...AXC-Müsavət qruplaşması Azərbaycanda öz hakimiyyətini saxlamaq üçün vətəndaş müharibəsinə başlamışdı. Gəncə şəhəri onlar tərəfindən bombalanmışdı, qardaş qanı axılmışdı və bunun nəticəsində biz daha da böyük itkilərə üzəşdik" sözləri ilə o günlərə körpü salmaq.

Müstəqilliyimiz üçün ciddi təhlükə olan, vətəndaş müharibəsi xoşu yaranan Gəncə hadisələrinin baş verməsi AXC-Müsavət cütüylüyünün xalqa xəyanəti idi. Hakimiyyətə tanklarla gəldikləri etiraz edən AXC-Müsavət cütüylüyünün yarımtək, siyasətdən bixəbər, ilk günlərdən ölkəni öz şəxsi maraqları naminə idarə edən iqtidarlardan Ermənistan tərəfindən elan olunmamış müharibəyə cəlb edilən Azərbaycanın taleyi, müstəqilliyimizin qorunması düşündürürdü. Üstəlik, guya, eyni məramla birləşdikləri sözdə bildirdən, əslində isə illərdən bəri raqib kimi biri-birinə düşmən olan cəbhəçilərlə müsavatçılar arasında kiçik mənəm-mənəmli iddiaları hələ də davam edirdi. Səbatsız iqtidarı yaratmaz, xeyanətkar fəaliyyəti nəticəsində 1920-ci ildə itirilən müstəqilliyimiz təkrar təhlükə altında idi. İqtidara yaxın simalardan olan Surət Hüseynov kimi cinayətkar "Milli Qəhrəman" adına layiq görülür. sırası elmi işçi baş nazir təyin edilir, texniki-peşə məktəbinin komsomol təşkilatı katibi Əli Kərimli cəbhəçilərin barbad hala saldıqları Prezident Aparatında kadr siyasəti ilə məşğul olur, institut müəllimi xarici siyasət idarəsində başçılıq edir, "vəzifəsini dondurur", müharibə şəraitində yaşayan Azərbaycanın müdafiəsi Rəhim Qaziyev kimi herbəliminin əlifbasını bilməyən nəşiyə tapşırılır. Bir sözlə, hakimiyyəti zorla ələ keçirən cəbhəçilər meydanlarda fiş çalınları, qanunsuz hərəkət edib insanları hədələyənləri, "xalq hərəkətinin öncülləri" kimi mükəttəfləndirilənləri yüksək vəzi-

Heydər Əliyev - Xilaskarlıq missiyası taleyinə əbədilik yazılan dahi!

4 iyun 1993-cü ildə baş verən Gəncə hadisələri şəxsi maraqlarını dövlətçilik mənafeyindən üstün tutan AXC-Müsavət iqtidarının xeyanəti idi

fələre təyin edirdilər. Hətta vaxtilə məhkum olunmuşlar rütbəli polislər kimi poqon gəzdirir, qanunlardan xəbərsiz "qanun keşikçiləri" cına-yetkarlar, korrupsionerlər, rüsvətçilər üçün münbit şərait yaradırdılar. Bakının küçələrində avtomatla silahlanmış kamfilyaj geyimli yekpər, saqqallılardan ibarət dəstələr gəzirdilər.

Özünün də qeyd etdiyi kimi, hamıdan çox çıqsırsa da hakimiyyətdə "lazımınca təmsil olunmadığı" üçün "iqtidardan narazı olan" Surət Hüseynov AXC-Müsavət iqtidarına etirazını Gəncədəki hərbi hissələrdə qiyam qaldırmaqla bildirdi. Azərbaycan vətəndaş müharibəsi astanasında idi. Qan tökülmüşdü. Hadisə zamanı 35 nəfərin, o cümlədən 1 uşağın qətlə yetirilməsi, 56 dinc sakinin müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti alması, o dövrün məzənnəsi ilə dövlətə 50 milyard rubl həcmində ziyan vurulması, külli miqdarda dağıntının olması kimi dəhşətli hallara insanlar biganə qala bilmirdilər. AXC-Müsavət cütüylüyünün danışıq üçün Gəncəyə göndərdiyi nümayəndə heyətini belə girov götürən korpus komandiri Surət Hüseynov dövlət büdcəsini son qəpiyinə qədər atalarının malı kimi mənimsəyən, ölkə iqtisadiyyatını iflic vəziyyətə salan "iqtidar cütüylüyündən" payını tələb edirdi. Sübiy Prezident Əbülfəz Elçibəyin ölkəni idarə etmə bacarığının olmamasından istifadə edən o dövrdə Ali Sovetin sədri İsa Qəmbər, dövlət katibi Əli Kərimli kimi satqınlar öz adamlarını nüfuzlu dairələrdə yerləşdirmək üçün biri-biri ilə rəqabət aparırdılar. Elçibəyin komandasında yuxarı postları zəbt edənlərin özlərinə tabe olan dəstəsi, komandası vardı. Buna görə paytaxtda, rayonlarda tez-tez qarşıdurmalar, atışmalar baş verirdi. Şərişətçilər iqtidar vahimə içərisində idi. Paytaxta üz tutan narazı Surət Hüseynovun tanklarının qarşısını heç nə və heç kimi saxlaya bilməzdi. Elçibəy bilirdi ki, ölkəni fəlakətdən artilleriya, aviasiya və raket təbiiq etmədən

bir nəfər qurtara bilər. Qiyamçı korpusun komandiri yalnız onun sözüne qulaq asar. O şəxsiyyət həmin dövrdə Naxçıvan MR Ali Məclisinin Sədri kimi Azərbaycanın taleyindən narahat olan Ulu Öndər Heydər Əliyev idi. Xalqın bu müdrik şəxsiyyətə inam və etimadından qorxan səbatsızlar Ulu Öndər Heydər Əliyevi Naxçıvanda devirmək üçün silahlı desant göndərirdilər belə çəkinmədilər. Çevrilşələr əl atdılar. Muxtar respublikanı Ermənistanın təcavüzündən qoruyan Ulu Öndər Heydər Əliyevi ölkədə yaranan gərginlik çox narahat edirdi. Uzaqgörən siyasətçi, təcürəbali dövlət xadimi Heydər Əliyev hadisələrin sonunun xalq üçün acınacaqlı olacağını zəkasinin qudrəti ilə dark edirdi. Gəncədə baş verən qiyamla bağlı Naxçıvan MR Ali Məclisinin və Nazirlər Kabinetinin birgə iclasında aparılan müzakirəni yada salaçaq. Naxçıvan MR Ali Məclisinin Sədri Heydər Əliyev həmin iclasda çıxış edərək Azərbaycanı gözləyən təhlükə barədə məlumat verdi: "Gəncədə nə baş verib məlum deyil. Mən Elçibəy ilə telefonla danışdım. O mənə bildirdi ki, Surət Hüseynov qoşun qaldıraraq dövlətə qarşı çıxıb. Bildiyimizə görə, bir neçə ağısaqqal Surət Hüseynovla danışmaq aparmaq üçün Gəncəyə gəlib. Hələlik heç nə məlum deyil. Bəzi bir təklif var ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi bu hadisəyə öz münasibətini bildirsən və bəyanat qəbul etsin."

Daxili satqınların, xarici missionerlərin xəyanətləri nəticəsində ölkədə hakimiyyətsizlik hökm sürürdü. "Möhürəm Heydər bəy! İndiki vəziyyətdə bu çətin, məsuliyyətli işi respublikada öz üzərinə götürməyə qadir yeganə şəxs Siziniz" sözləri yazılmış müraciətdə imdad diləyən Azərbaycan xalqının arzu və istəkləri ifadə olunurdu.

Ziyalıların müraciətinə hörmətlə, həssaslıqla yanaşan Ulu Öndərin cavab məktubundakı "İyun ayının 4-də Gəncə şəhərində başlanmış və bu günə qədər davam edən

hadisələr bizdə ciddi narahatlıq doğurur. Şəhərdə qan töküüb, normal həyat pozulub, faktiki olaraq vətəndaş müharibəsi başlanıb. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının indiki ağır və keşməkeşli, tarixən məsuliyyətli bir dövrdə baş verənləri dəhşətli hadisə kimi qiymətləndiririk, qardaş qanı tökülməsi pisleyirik... Bunların qarşısı dərhal alınmalıdır. Hamını bu yolda milli birliyə, vətəndaş həmrəyliyinə dəvət edirik" sözlər insanlarda ümid yaratdı. Naxçıvan MR Ali Məclisinin sessiyasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağını, himnini, gerbini bərpə etməklə, Naxçıvanda saxta "İttifaq müqaviləsi" referendumunun keçirilməsinin qarşısını almaqla, Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adından "Sovet Sosialist" sözlərini çıxarmaqla müstəqilliyə yolunda bələdçi olan Ulu Öndər növbəti dəfə xalq çətinlikdən, dövlət parçalanmaq təhlükəsindən qurtardı.

Ölkədə yaranan çıxılmaz vəziyyətdən qorxan sabiq Prezident Əbülfəz Elçibəy müdrik şəxsiyyət Heydər Əliyevi Bakıya dəvət etdi. Naxçıvana üç dəfə teyyarə göndərildi. Ölkənin ağır vəziyyətindən narahat olan Ulu Öndər Heydər Əliyev 9 iyun 1993-cü ildə Bakıya gəlməklə, ilk növbədə, Azərbaycan xalqının iradəsinə ehtiramını göstərdi.

Bu tarix Ulu Öndərin böyük siyasət tarixi qayıdıışı idi. Gəncədə baş verənlərin əsl səbəbini öyrənmək üçün hadisə yerinə gedən Ulu Öndər bir daha xalqı təminli olmağa çağırırdı. Azərbaycan xalqının istəyinə və təkidli tələbinə uyğun olaraq Ulu Öndər Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri, sonra, Prezident seçildi. O zaman Azərbaycanı təhlükədən qurtaran Ulu Öndər 1994-cü və 1995-ci illərdə dövlətçiliyimizə təhlükə olan cəhdlərin qarşısını Azərbaycan xalqının birliyi sayəsində aldı. O ağır illərdə Azərbaycanı uçuruma apararlardan "öndə gedənlərdən" olan AXCP sədri Əli Kərimlinin, Müsavat partiyası-

nın sabiq başqanı İsa Qəmbərin çıxması. Vətən təəssübündən bixəbər övladları hazırda atalarının yolunu davam etdirərək, xarici ölkələrdə ermənilərlə birgə çalışırlar. Azərbaycan əleyhinə təxribatlar törədirlər. FETÖçülərlə əlbir olan Türkül Kərimlinin, "erməni soyqırım"ni tənib dəşnak ideologiyasını dəstəkləyən İlkin Qəmbərlinin "yan"lara dəstəkləri atalarının xeyanətkarlıqlarının davamıdır.

O illərdə müstəqilliyimizi gözlənilən təhlükələrdən qoruyan Ulu Öndərin siyasətini davam etdirən Prezident İlah Əliyev varislik ənənələrinə sadiqliyini əməli ilə təsdiqləyir. Qətiyyətli Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlah Əliyev 44 gün davam edən Vətən müharibəsində qazanılan Zəfərimizin müjdəsini Ulu Öndər Heydər Əliyevə, bütün dünya azərbaycanlılarına qürurla bildirdi: "2020-ci il 8 noyabr tarixdə əbədi qalacaq. O gün mənə, bax, bu meydandan Şuşanın azadlığı ilə bağlı hərbi raport veriləndən sonra, bu binanın üstünə Bayrağımız qaldırılandan sonra atamın məzarını ziyarət etdim və üreyimdə dedim ki, "Tapşırıq yerinə yetirildi. Məruzə edir Ali Baş Komandan İlah Əliyev!". Ondan sonra Şəhidlər xiyabanını ziyarət etdim, şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əydim, üreyimdə dedim ki, qanınız yerdə qalmadı."

Torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra quruculuq işlərinə başlandı. Hazırda Ulu Öndərin azad görmək istədiyi Qarabağ, Zəngəzur dirçəlir. Azərbaycan-Ermənistan sərhədində sərhəd-buraxılış məntəqəsini yaratmaqda orada Azərbaycan Bayrağını qaldırmaqla müstəqilliyimiz sarsılmazlığını, ərazi bütövlüyümüzün bərpasının əbədiyyəti dünyaya bəyan edən Prezident İlah Əliyev dövlət başçısı kimi xalqın etimadını doğrultdu, varislik missiyasını da layəqətlə davam etdirir.

✍ Xuraman İsmayilqızı, "iki sahil"